

הלכות סוכות - ז

ארבע ההלכות בד' מינים

שוע"ר סי' תרמה

א ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל וגוי, ודרשו חכמים פרי עץ שהעץ כפריו בטעם שוה, ואיזה זה אתרוג, שטעם עצו ופריו שוה.

ב הדר שיהיה נאה והדר בתארו ובגידולו ... ולפי שכל ארבעה מינים אלו כתובים בפסוק אחד, הרי הוקשו זה לזה, ולמדין זה מזה, לפיכך כל ד' מינים אלו צריכים להיות נאים ומהודרים בתוארם ובגידולם.

י עלה העליון האמצעי שהוא גבוה מכל העליון, והוא נקרא ראש הלולב ... נחלק לשנים בכל ארכו ... פסול ... **אינו משום הידור הלולב**, אלא משום שנאמר **ולקחתם, ודרשו חכמים לקיחה תמה ושלימה** ... ואם הוא חלוק לשנים, הרי ניכר ונראה שאינו תם ושלם במקום הסדק.

יז נקטם ראשו פסול, לפי שאין זה הדור, ואיזהו ראשו, זה עלה העליון האמצעי, שהוא גבוה מכל העליון.

שוע"ר סי' תרמז

א ערבי נחל האמור בתורה, הוא מין ידוע הנקרא כן, וזה סימנו קנה שלו הוא אדום ... ועלה שלו אינו עגול אלא הוא משוך כנחל, ופיו של העלה, דהיינו חודו הוא חלוק ואינו עשוי פגימות.

ג אבל יש מין אחד דומה לערבה, אבל קנה שלו אינו אדום, ועלה שלו עגול, ופי העלה הוא דומה למסר, וזהו הנקרא **צפצה, והיא פסולה**.

שוע"ר סי' תרמח

יד וכל פסולים אלו דהיינו ניקב חסר ונסדק **אינו מחמת שאינו הדור**, אלא לפי שאינו תם ושלם, והתורה אמרה **ולקחתם, ודרשו חכמים לקיחה תמה ושלימה**.

יז אתרוג שהיה לו פטמא וניטלה פטמתו ... כיון שהפטמא היא בגובה האתרוג על ראשו, והחסרון ניכר בה יותר, לפיכך החמירו בה, שאפילו חסרון כל שהוא שבה פוסל, לפי שעיקר הידורו של אתרוג תלוי בראשו, שהאדם רואה אותו בתחלת השקפתו, ואם נחסר שם כל שהוא **אינו הדור**.

לא אתרוג המורכב, דהיינו שהרכיבו ענף מאילן אחר לתוך אילן האתרוג וגדל מהן מין הדומה לאתרוג, פסול, שזה **אינו אתרוג כלל אלא הוא בריה בפני עצמה**.

שוע"ר סי' תרמט

א כל ארבעת המינים שהיה אחד מהן שאול בידו ... הרי זה פסול **ביום הראשון** של חג מן התורה, שנאמר ולקחתם **לכם** ביום הראשון וגוי, ודרשו חכמים **לכם משלכם** להוציא את השאול.

ב ומיום שני (דהיינו בארץ ישראל אבל בחוץ לארץ יתבאר לקמן) ואילך, שחיוב נטילת לולב אינו אלא מדברי סופרים, אדם יוצא ידי חובתו לכתחלה בשאול, דכיון שלא תקנו אלא לזכר למקדש, לא החמירו לפסול את השאול, כיון שאין פיסולו בגופו, שהרי הוא מין כשר אלא שאינו שלו.

יז שאר כל הדברים הפסולים בכל אחד מארבעה מינים שפסולן הוא מגופו, פוסל בין ביום הראשון בין בשאר הימים, **חוץ מפסול מחמת חסרון**, כגון ניקב נקב מפולש ויש בו חסרון מגוף האתרוג, או שניטל עוקצו ונשאר מקומו גומא. אבל ניטלה פטמתו אין פיסולו מחמת חסרון בלבד, אלא מחמת שאין זה הידור, לפיכך פסול כל ז' הימים כשאר כל פסולים שמחמת הידור, כגון חזזית וכיו"ב, שפוסלין כל ז' ימים.

יט ויש מכשירין בשאר הימים אף הפיסול מחמת שאינו הדור, כגון ניטלה פטמתו וחזזית וכיוצא בהם, ויש לסמוך על דבריהם בשעת הדחק שאי אפשר למצוא מינים אחרים.

כב כל ארבעה מינים הפסולים ופיסולן ניכר בגופן, כגון שפסולין מחמת חסרון או מחמת הדור, אם הוא שעת הדחק שאי אפשר למצוא מינין אחרים כשרים, מותר לברך על מינים הפסולים אלו אפילו ביום הראשון, לפי שכל פסולים אלו לא נתפרשו היטיב בכתוב, אף על פי שכתוב בתורה הדר, מכל מקום לא פירש הכתוב מהו הדר ומהו אינו הדר, אלא כל פסולין אלו מסרן הכתוב לחכמים, והם אמרו שלא בשעת הדחק אפילו בדיעבד לא יצא, כדי שיהיו ישראל זהירים במצות ויחזרו אחר מינים הכשרים, אבל בשעת הדחק כיון שאי אפשר בענין אחר, מברכין על אלו הפסולין שלא תשתכח תורת אתרוג מישראל.

כג אבל כל הפסולין מחמת שאינן מינן כלל ... כל אלו אין ניטלין בשעת הדחק אפילו בלא ברכה, גזירה שמא יטעו ויאמרו שגם מינים אלו כשרים הן, ולכך הן ניטלין ויטעו להכשיר [ן] אף שלא בשעת הדחק ... ויש חולקין על כל זה ואומרים דאף הפסולין מחמת מום אין מברכין עליהם לעת הדחק אלא נוטלין אותן בלא ברכה לזכרון בעלמא שלא תשתכח תורת אתרוג.